

tiv, der skulde give saa og saa stor Rente. Derfor var denne Foranstaltning meget vel forklarlig, — det skal jeg senere komme til — men, som sagt, det var ikke den Betragtning, der laa til Grund hverken for Forslaget eller dets Gennemførelse. Det var en Bestemmelse, der blev optagen i Takstloven i Fjor, og jeg kan kun tilføje — og jeg tror ikke, jeg bliver modsagt — at man ved Behandlingen af Takstloven i Rigsdagen ikke heller har ladet sig lede af det Hovedhensyn, at Statsbanerne skulde være et rentebærende Aktiv. Naar man vil betragte Statsbanerne paa den Maade, jeg nu nævnte, som et Hovedaktiv for Statskassen, maa man tage Konsekvenserne deraf og stille sig paa en helt anden Maade til Anlæg og Drift end hidtil. Men hvad der hidtil er sket, er efter min Opfattelse meget let forklarligt, idet jeg opfatter Statsbanerne saaledes, at det ikke alene er et Aktiv, men tillige, og ikke mindst, en Statsinstitution, hvis Formaal er at fremme Erhvervslivet. Derfor kan man strække sig meget vidt i mange Retninger uden at tage det store økonomiske Hensyn. Vil man da spørge mig, hvad jeg ud fra denne Betragtning forlanger af Banerne, vil jeg svare, at først og fremmest forlanger jeg, at der skal være Balance mellem Indtægter og Udgifter, og endvidere, at der skal være et passende Overskud, nemlig saa stort et Overskud, at der aarlig kan gaa ind i Statskassen et Beløb, som — i alt Fald naar man betragter en længere Aarvække — kan dække Manglerne ved, at vi ved Statsbanerne ikke have nogen egentlig Reservecfond. Sagen er den, at for Statsbanernes Vedkommende er Statskassen den Fond, hvoraf de Udgifter maa afholdes, som private Selskaber ellers afholde af deres Reservecfond. Altsaa, et saadant Overskud, som behøves hertil, bør komme til Stede. Saa skal man selvfølgelig endvidere søge ved en gennemført Økonomi saa vidt muligt at bringe et større Overskud til Veje, saa at den Sum, der anvendes til Anlæg af Banerne, kan yde nogen Rente. Men hvad jeg opponerer imod, er den bestemt formulerede Fordring om, at Statsbanerne skulle være et Statsaktiv, der skal give en bestemt Rente. Det siger jeg er uberettiget, og det ville de Herrer ikke kunne opstille som Fordring til Statsbanerne, naar de ville gribe i deres egen Barm og tænke paa, hvad de i øvrigt have forlangt af Statsbanerne. Det erede Medlem sluttede med at kalde paa en Kommission til Undersøgelse af Statsbanernes Forhold. Jeg ved ikke rigtig, hvad denne Kommission skulde gøre. Skulde den undersøge, hvorvidt Statsbanerne drives

med den fornødne Økonomi, vil jeg dog sige, at jeg tror, at det erede Finansudvalg allerede gør et meget stort Arbejde i saa Henseende, idet Budgettet underkastes en nøjagtig Undersøgelse hvert Aar, og Statsbanerne for deres Vedkommende søge ogsaa at gøre alt, hvad der kan gøres. I saa Henseende henviser jeg til, at medens der for 1895—96 var budgetteret et Overskud paa 3,200,000 Kr., svarede Statsbanerne med at præstere et Overskud af 5 Millioner, hvis Kommissionens Formaal skulde være et saadant, er Tidspunktet dertil derfor lidt underligt valgt. Men hvis det erede Medlems Tanke er, at Kommissionen skulde undersøge Spørgsmaalet om, hvorledes de danske Statsbaner rettelig bør anlægges og drives for at blive et rentebærende Statsaktiv, skulde jeg saameget ikke have noget imod, at man nedsatte en saadan Kommission af Fagmænd, der kunde tage dette Spørgsmaal under Overvejelse. Man vil da — tror jeg nok — saa mærkelige Ting at høre. Man vil begynde med at fortælle os, at hvis vi ville naa dette Resultat, skulle vi holde os til kun at anlægge Stambaner som Statsbaner og lade Sidebanerne anlægges som private Baner. Det er jo en Fejl, som oftere er begaaet, at man har faaet Sidebaner med, som aldeles ikke kunne forrente eller betale sig. Vi skulle heller ikke indlade os paa de mange Stoppepladser, som kunne have stor lokal Interesse, men ikke nogen økonomisk Værdi. Endelig skulle vi til sidst, men ikke mindst, indrette vore Fragter saaledes, at de kunne indbringe en tilstrækkelig Indtægt til Forrentning, og vi skulle ikke staa som det Vand, der har de laveste Fragtsatser af alle de tilgrænsende Lande. Intet af vore Nabolande have for Øjeblikket saa lave Fragtsatser som vi.

Det erede Medlem for Ringkøbing Amts 1ste Valgkreds (S. C. Christensen) fremdrog et enkelt Punkt ved Banerne, nemlig Spørgsmaalet om Forsendelsen af Mergel. Forholdet har her været det, at Statsbanerne have strakt sig meget vidt over for Transporten af Mergel i Jylland, for saa vidt den var bestemt til Opdyrkning af Heder. Der er indgaaet en særlig Overenskomst med Hedefelskabet om dette Forhold, hvorved der blev tilføjet det en betydelig Fragtnedsættelse og ogsaa paa anden Maade ydet Lettelse i Transporten. I saa Henseende skulle Banerne fremdeles søge at bevare det samme Forhold over for Mergeltransporten undtagen i een Henseende — det er ganske vist den væsentligste — nemlig hvad Fragtsatserne angaa. Forholdet er det, at